

3 Esiopetuksen toimintakulttuuri

Toimintakulttuuri on historiallisesti ja kulttuurisesti muotoutuva tapa toimia, joka kehittyy esiopetusyhteisön vuorovaikutuksessa. Opetuksen järjestäjän ja esiopetusta johtavien henkilöiden tehtävänä on luoda edellytykset toimintakulttuurin kehittämiseksi ja arvioinnille esiopetuksen eri toimipaikoissa. Toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohtana on inklusiivinen esiopetus, jossa kukin lapsi voi toimia, kehittyä ja oppia omana ainutlaatuisena yksilönään sekä yhteisön jäsenenä. Hyvä toimintakulttuuri edistää oppimista ja hyvinvointia esiopetusyhteisössä.

Esiopetuksen toimintakulttuuri on kokonaisuus, joka rakentuu muun muassa

- arvoista, periaatteista ja oppimiskäsityksestä
- työtä ohjaavien normien ja tavoitteiden tulkinnaista
- oppimisympäristöistä, työtavoista ja pedagogisista käytännöistä, mukaan lukien oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt
- yhteistyöstä ja sen eri muodoista
- vuorovaikutuksesta ja ilmapiiristä
- henkilöstön osaamisesta, ammatillisuudesta ja kehittämisotteesta
- johtamisrakenteista ja -käytännöistä
- toiminnan organisoinnista, suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista.

Johtaminen vaikuttaa keskeisesti esiopetuksen toimintakulttuuriin, sen kehittämiseen ja laatuun. Esiopetuksen johtamisen lähtökohtana on jokaisen lapsen hyvinvoinnin ja oppimisen edistäminen. Toimintakulttuurin kehittäminen edellyttää pedagogiikan johtamista, joka on esiopetuksen kokonaisuuden tavoitteellista ja suunnitelmallista johtamista, arviointia ja kehittämistä. Se sisältää kaikki ne toimenpiteet, joilla luodaan edellytykset henkilöstön hyvälle työolosuhteille, ammatillisen osaamisen ja koulutuksen hyödyntämiselle ja kehittämiseksi sekä pedagogiselle toiminnalle.

3.1 Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet

Toimintakulttuurilla on keskeinen merkitys oppimisen edellytyksiä tukevien opetusjärjestelyjen, lasten osallisuuden, yhdenvertaisuuden ja esiopetuksen kokonaisuuden toteuttamisessa. Toimintakulttuuri vaikuttaa aina lapsen kohtaaman esiopetuksen laatuun. Toimintakulttuuriin sisältyvät esiopetuksen kaikki toiminnot, kuten oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuen järjestäminen, pedagogiikan arviointi ja oppimisympäristön turvallisuus.

Toimintakulttuuria arvioidaan ja kehitetään siten, että se tukee esiopetuksen tavoitteiden toteutumista. Kehittämisessä otetaan huomioon, että toimintakulttuuriin vaikuttavista seikoista osa on kirjoitettuja ja tiedostettuja, osa tiedostamattomia ja joskus myös tahattomia. Toimintakulttuuri vaikuttaa sen piirissä oleviin riippumatta siitä, tunnistetaanko sen merkitys ja vaikutukset vai ei. Lasten kanssa työskentelevien aikuisten on tärkeä tiedostaa, että heidän tapansa toimia ja olla vuorovaikutuksessa välittyy mallina lapselle.

Toimintakulttuurin kehittäminen edellyttää toimintatapojen ja pedagogiikan johtamista, henkilöstön ja lasten osallisuuden turvaamista ja sitoutuneisuutta yhteisiin toimintatapoihin.

Vastuu kehittämisestä on opetuksen järjestäjällä ja esiopetusta johtavilla henkilöillä. Toimintakulttuuria kehitetään muun muassa kokeilemalla monipuolisia työtapoja, uusia ratkaisuja oppimisympäristöihin ja oppimisen edellytyksiä tukevia opetusjärjestelyjä sekä kehittämällä ammatillista osaamista yhteistyöverkostoissa. Järjestelmällinen itsearviointi ja jatkuva kehittäminen ovat luonteva osa esiopetuksen arkea.

Kehittämistyössä on tärkeää hyödyntää sekä lasten että huoltajien kokemuksia ja mielipiteitä. Yhteistyö muun varhaiskasvatuksen, perusopetuksen sekä tuen ja opiskeluhuollon ammattilaisten kanssa on välttämätöntä lasten sujuvan oppimisen polun ja hyvinvoinnin turvaamiseksi.

Kasvua ja oppimista tukeva toimintakulttuuri

Limingan esiopetuksessa opetusta ja kasvatusta toteutetaan positiivisen ja vahvuusperustaisen pedagogiikan periaatteiden mukaisesti. Pedagogiikka tukee lasten hyvinvointia, itsetuntemuksen kehittymistä ja vahvuuksien tiedostamista ja luo myönteistä toimintakulttuuria. Keskiössä ovat lämmin ja lasta kunnioittava vuorovaikutus, positiivinen ja kannustava palaute sekä hyvän huomaaminen ja vahvuuksien löytäminen jokaisessa niin lapsissa kuin aikuisissa. Esiopetuksessa toimitaan inklusiivisen periaatteen mukaisesti, joka huomioidaan jo lapsiryhmien muodostamisessa sekä tasa-arvoisessa, yhdenvertaisessa ja lasten osallistavassa toimintakulttuurissa.

Limingan kunnan esiopetuksen toimintakulttuuria kehitetään ja arvioidaan säännöllisesti lasten osallisuuden ja arvioinnin, henkilöstön pedagogisten arvioiden pohjalta sekä huoltajille suunnatun pedagogisen toiminnan arviointikyselyn avulla. Esiopetuksen toimintaa havainnoidaan ja sen henkilöstö on sitoutunut esiopetuksen arvoperustan ja toimintakulttuurin kehittämiseen. Esiopetusyksikön johtaja vastaa esiopetuksen yksiköiden pedagogisesta toimintakulttuurista ja kehittämisestä. Toimintakulttuuria rakennetaan yhdessä esihenkilöiden, varhaiskasvatuksen erityisopettajien esiopetuksen henkilöstön, lasten, huoltajien ja mahdollisten muiden toimijoiden kanssa. Lähtökohtana on lapsen kasvun ja hyvinvoinnin edistäminen sekä oppimisen polun jatkumon eheä turvaaminen.

Esiopetusyksikön johtajan ja apulaisjohtaja pedagogiikan johtamisen vaikutus pedagogiikan laatuun ja henkilöstön johtamiseen tiedostetaan. Pedagogisella johtamisella taataan henkilöstön sitoutuminen toimimaan esiopetuksen toimintakulttuuriin yhteisten arvojen ja pedagogisten tavoitteiden mukaisesti sekä mahdollistetaan henkilöstön ammatillisen osaamisen kehittyminen. Pedagoginen johtajuus määrittyy koko työyhteisön kautta ja jokainen työntekijä jakaa työssään oman osaamisensa, vahvuutensa ja osallisuuden. Esiopetusryhmän varhaiskasvatuksen opettaja on oman työtiiminsä pedagogiikan johtaja. Opettaja luo lapsiryhmään pedagogisen toiminnan periaatteet ja tuo nämä näkyväksi työtiimille lapsille ja huoltajille. Opettaja vahvistaa lapsiryhmän työtiimin yhteistyötä, tukee työtiimin osallisuutta sekä vastaa tiedonkulusta. Esiopetusyksiköissä pidetään säännöllisesti pedagogisia- sekä kehittämis- ja suunnittelupalavereita. Esiopetuksen toimintakulttuuria kehittävät myös esiopetuksen ja varhaiskasvatuksen henkilöstöstä muodostetut varhaiskasvatuksen tiimit. Nämä tiimit toimivat valittua pedagogista teemaa tai painopistettä kehittäen, luoden uusi käytänteitä ja arvioiden näiden

toteutumista. Esiopetuksen opettajilla on yhteinen pedagoginen tapaaminen kolmen viikon välein, joka toimii vahvana osana toimintakulttuurin kehittämistä ja arviointia.

Paikallista opetussuunnitelmaa täydentävä esiopetusyksikkökohtainen lukuvuosisuunnitelma. laadintaa ennen esiopetusvuoden alkamista. Lukuvuosisuunnitelma laaditaan ja/tai päivitetään ennen esiopetusvuoden alkua. Laatimisesta vastaa esiopetusyksikön johtaja ja laadinnassa ovat mukana myös esiopetuksen apulaisjohtaja ja varhaiskasvatuksen erityisopettajat sekä tarvittaessa varhaiskasvatuksen opettajat. Suunnitelma on luettavissa esiopetusyksiköissä ja Limingan kunnan verkkosivuilla. Suunnitelmassa täsmennetään yksikön toimintakulttuuria ja oppimisympäristöjä sekä yhteistyöhön liittyviä käytänteitä. Siinä kuvataan myös yksikön oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuen järjestämisen periaatteita.

Kaikille yhteinen esiopetus

Toimintakulttuurin kehittämisen lähtökohtana on kaikille yhteinen esiopetus. Esiopetuksen toimintakulttuuria kehitetään ja järjestetään inklusion periaatteiden mukaisesti, ja se liittyy kokonaisvaltaisesti pedagogisen toiminnan toteuttamiseen. Inklusiivinen toimintakulttuuri edistää lasten osallisuutta ja oppimista ja vastaa kaikkien lasten erilaisiin tarpeisiin. Jokaisella lapsella on oikeus kuulua ryhmään, osallistua yhteiseen toimintaan sekä kasvaa omaan potentiaaliinsa vahvuuksien ja myönteisten oppimiskokemusten avulla yhdessä vertaistensa kanssa. Jokaiselle lapselle suunnitellaan sopivia oppimisen haasteita sekä turvataan tarvittava oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuki ja oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt. Opetusjärjestelyissä huomioidaan saavutettavuus ja esteettömyys. On tärkeää, että lapset saavat kokemuksia siitä, että heistä ollaan kiinnostuneita, heitä arvostetaan ja heidän mielipiteillään ja toiminnallaan on merkitystä.

Toimintakulttuuri tukee kielellistä ja kulttuurista moninaisuutta, avointa vuorovaikutusta sekä yhteisöllisten toimintatapojen kehittymistä. Esiopetuksen toiminnassa näkyvät lapsiryhmässä edustettuna olevat kielet ja kulttuurit sekä uskonnot ja katsomukset. Kielitietoisessa esiopetuksessa lapsia rohkaistaan vuorovaikutukseen ja toimimaan osana vertaisryhmää. Heitä ohjataan ottamaan muut huomioon sekä kunnioittamaan toisten yksilöllisyyttä. Näin luodaan perustaa moninaisessa yhteiskunnassa toimimiselle.

Kaikille yhteinen esiopetus

Limingan esiopetuksessa lapsille luodaan mahdollisuuksia vaikuttaa omaan ja esiopetuksen toimintaan. Jokaisen lapsen yksilölliset vahvuudet tiedostetaan ja nämä huomioidaan pedagogisen toiminnan suunnittelussa. Lapsille turvataan oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuki. Esiopetus perustuu leikinomaiseen, toiminnalliseen ja yhteistoiminnalliseen oppimiseen lapsen yksilölliset tarpeet huomioiden. Esiopetus on luonteeltaan eheyttävää opetusta, jossa eri oppiaineet ja oppimiskokonaisuudet muodostavat esiopetuspäivän kokonaisuuden. Lasten leikille annetaan aikaa ja sen merkitys huomioidaan lapsen oppimisen, sosiaalisten suhteiden ja lapsen positiivisen minäkuvan mahdollistajana. Limingan kunnan esiopetusyksiköihin on laadittu toiminnallinen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma, joka toimii yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon

ohjaavana suunnitelmana esiopetuksessa. Esiopetuksessa tutustutaan lasten kieliin ja kulttuureihin sekä uskontoihin ja katsomuksiin. Katsomuskasvatusta toteutetaan esiopetuksen vuosikellon mukaisesti. Kielitietoisuus on läsnä esiopetuksen kaikessa esiopetuksen toiminnassa, esimerkiksi oppimisessa, leikissä ja vuorovaikutussuhteissa.

Limingan kunnan esiopetusryhmissä toteutetaan kielirikasteista opetusta englannin kielellä. Kielirikasteista opetusta on enintään kaksikymmentäviisi prosenttia opetuksesta. Pääpaino kielirikasteisessa opetuksessa on puhutussa kielessä. Kieltä tehdään tutuksi ja luoda positiivinen asenne uuden kielen oppimiseen. Kielirikasteisessa opetuksessa kohdekieltä käytetään rinnakkain suomen kielen kanssa laulaen, leikkien ja toiminnallisia menetelmiä apuna käyttäen, sekä kiinteänä osana esiopetuksen arkea. Kieli näkyy ja kuuluu opetustilanteissa, siirtymätilanteissa, arjentalanteissa, sekä keskusteluissa lasten kanssa.

Oppimisen ja oivalluksen ilo

Esiopetuksen toimintakulttuuri edistää kaikkien esiopetusyhteisössä toimivien oppimista. Esiopetusyhteisö kannustaa kokeilemaan, yrittämään ja erehtymään sekä havaitsemaan asioiden positiivisia puolia. Onnistumisista ja oivalluksista iloitaan yhdessä. Erilaiset tapahtumat, retket ja juhlat värittävät esiopetuksen kulttuurista vuodenkiertoa.

Esiopetus toteutetaan siten, että lasten leikille, aloitteille ja kokeiluille on sijaa. Lapsia rohkaistaan ilmaisemaan itseään, harjoittelemaan ja opettelemaan erilaisia taitoja, tietoja ja työtapoja omaan tahtiinsa. Leikillä on tärkeä merkitys muun muassa lasten kielen kehityksessä, uusien taitojen oppimisessa, tunteiden käsittelyssä ja kulttuuri-identiteetin muodostumisessa. Esiopetuksessa lapsilla on mahdollisuus leikkiä omaehtoisesti sekä opetella uusia leikkejä ja pelejä. Leikkiä eri muodoissaan hyödynnetään opetuksessa monipuolisesti.

Oppimisen ja oivalluksen ilo

Esiopetus Limingassa perustuu käsitykseen lapsuuden itseisarvoisesta merkityksestä. Jokainen lapsi on ainutlaatuinen ja arvokas omana itsenään. Lapsella on oikeus oppia, sekä rakentaa käsitystään itsestään ja maailmasta oman lähtökohtansa mukaisesti. Lasta rohkaistaan toimimaan vertaisryhmässään, kuunnellen, osallistuen sekä arvostaen toisten lasten yksilöllisyyttä. Lapsen kiinnostuksen kohteet huomioidaan ja lapset osallistuvat esiopetuksen oppimisympäristöjen, toiminnan ja arvioinnin toteuttamiseen. Oppiessaan lapsi toimii aktiivisena ryhmän tai pienryhmän jäsenenä kokeilevassa ja tutkivassa ilmapiirissä. Leikki ja leikillisuus ovat esiopetuksessa olennainen oppimisen keino, joka näyttäytyy merkittävässä roolissa esiopetuksen toiminnassa. Esiopetuksessa iloitaan oivalluksista ja oppimisesta yhdessä vertaisryhmän kanssa.

Lapsi osallisena ja oman elämänsä toimijana

Toimintakulttuuri tukee yhteistyötä, yhteistä vastuunottoa ja osallisuutta. Henkilöstön tehtävä on varmistaa, että kaikki lapset saavat ilmaista näkemyksiään ja mielipiteitään ja

että lasten ideoita ja aloitteita otetaan huomioon toiminnassa. He saavat kokemuksia esiopetusryhmää koskevasta päätöksenteosta ja erilaisista työtehtävistä. Lasten tekemiä päätöksiä ja toimintaa arvioidaan yhdessä ja samalla lapsia ohjataan vähitellen kantamaan yhdessä vastuuta. Näin lapsille syntyy kokemuksia osallisuudesta ja toimijuudesta.

Lapsi osallisena ja oman elämänsä toimijana

Limingan esiopetuksen toimintakulttuurissa edistetään lasten osallisuutta, yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Osallisuus toteutetaan inklusiivisten periaatteiden mukaisesti, jossa jokainen lapsi tulee kohdatuksi ja huomioiduksi omana itsenään. Osallisuuden toteutuessa lapsi tulee kuulluksi ja saa vaikuttaa itseä koskeviin asioihin ilmaisten näkemyksiään, ideoitaan ja mielipiteitään. Esiopetuksessa huomioidaan sekä yksilöllinen että ryhmässä toteutuva osallisuuden kokemus. Lasten kanssa keskustellaan, pohditaan ja jäsennellään erinäisiä asioita ja aiheita. Lapset harjoittelevat vaikuttamista ja päätöksentekoa esiopetuksen arjessa sekä erillisissä lasten kokouksissa, joita ryhmissä järjestetään säännöllisesti. Lasten kokouksissa lapset pääsevät konkreettisesti vaikuttamaan asioiden kulkuun ja päätösten tekoon. Osallisuuden toteutuessa lapselle muodostuu käsitys yhteisön jäsenenä toimimisen merkityksellisyydestä. Osallisuus ja toimijuus ovat lapsen keskeinen oikeus esiopetuksessa.

Hyvinvointi ja turvallinen arki

Toimintakulttuuri tukee avointa vuorovaikutusta lasten kesken, lasten ja henkilöstön välillä sekä aikuisten keskuudessa. Keskinäinen kunnioitus, huolenpito ja välittämisen asenne toisia ja ympäristöä kohtaan näkyvät toiminnassa. Lapsia rohkaistaan ja ohjataan tunnistamaan, ilmaisemaan ja säätelemään erilaisia tunteita. Lapsia ohjataan toimimaan toiset huomioon ottaen erilaisissa ristiriitatilanteissa.

Esiopetuksessa pidetään huolta koko yhteisön fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta turvallisuudesta. Lasta tulee suojata väkivallalta, kiusaamiselta ja muulta häirinnältä. Lapsella on oikeus saada lohdutusta sitä tarvitessaan. Esiopetuksessa ei sallita kiusaamista, väkivaltaa eikä häirintää. Kiusaaminen tunnistetaan, siihen puututaan ja sitä ehkäistään tietoisesti ja suunnitelmallisesti osana toimintakulttuurin kehittämistä. Olennaista kiusaamisen ennaltaehkäisyssä on tukea lasten vertaissuhteita ja yhteisön hyvinvointia. Henkilöstöllä on keskeinen rooli lasten sosiaalisten ja emotionaalisten taitojen harjoittelun ja kehittymisen tukemisessa. Lasten kanssa opetellaan tunnistamaan ja ratkaisemaan ristiriitoja rakentavasti. Aikuisen läsnäolo ja antama ohjaus vuorovaikutustilanteissa on tärkeää. Häirintä, kiusaamis- tai väkivaltatilanteista keskustellaan lasten huoltajien kanssa ja etsitään yhdessä ratkaisuja.

Esiopetuksessa kiinnitetään huomiota terveisiin elämäntapoihin. Lasten kanssa liikutaan monipuolisesti sekä sisällä että ulkona ja heitä ohjataan välttämään yhtäjaksoista istumista sekä vaihtamaan työskentelyasentoja. Esiopetuspäivään kuuluu myös mahdollisuus rauhoittumiselle. Lapsia ohjataan toimimaan turvallisesti oppimisympäristöissä. Turvallisen arjen käytännöissä noudatetaan luvussa Opiskeluhoolto kuvattuja turvallisuuteen liittyviä opiskeluhoollon periaatteita sekä suunnitelmia.

Hyvinvointi ja turvallinen arki

Esiopetuksessa lapsi tutustuu terveellisiin elämäntapoihin. Lapsille tarjotaan monipuolisesti liikuntakasvatusta, joka näkyy esiopetuksen työskentelyssä, toiminnallisessa oppimisessa, liikuntatuokioilla, ulkoilussa, leikissä ja retkillä. Esiopetuksessa järjestetään myös rauhoittumisen hetkiä, joissa lapsilla on mahdollisuus levätä. Ruokakasvatusta toteutetaan esiopetuksessa pedagogisena, lapsen hyvinvointiin ja terveelliseen elämäntapaan kuuluvana toimintana. Ruokakasvatuksessa korostuu ruokailutavat ja -ympäristö, myönteinen ruokapuhe sekä toiminnallisesti, eri aistein toteutettu ravintoon ja ruokailukulttuuriin tutustuminen.

Tunnetaitokasvatus kuuluu päivittäiseen esiopetukseen. Tunnetaitoja harjoitellaan esiopetusryhmän tarpeisiin sopivan tunnetaitokasvatuksen materiaalien pohjalta. Lapsi harjoittelee tunteiden tunnistamista, nimeämistä ja ilmaisemista sekä säätelemään tunteitaan tilanteisiin sopivalla tavalla. Lasten kanssa harjoitellaan empatiataitoja, erilaissa vuorovaikutustilanteissa toimimista sekä ratkaisemaan ristiriitoja. Aikuisten ja lasten välinen vuorovaikutus on avointa, välittävää ja sensitiivistä. Henkilöstön välinen vuorovaikutus tulee olla toisiaan kunnioittavaa ja esimerkillistä.

Esiopetuksessa epäasialliseen käytökseen, väkivaltaan, kiusaamiseen ja häirintään puututaan viipymättä. Esiopetuksessa käydään kasvatuskeskusteluja, joista käytämme nimitystä huolikeskustelu, matalalla kynnyksellä ja oitis huolen ilmaantuessa. Keskustelussa voi olla mukana lapsi, huoltaja, esiopetusryhmän opettaja, esiopetuksen erityisopettaja ja tarvittaessa muita asiantuntijoita. Henkilökunta tiedostaa oman ammatillisen roolin ja roolimallina olemisen merkityksen lapsen esiopetuspäivän aikana. Kaikki esiopetusyksikössä toimivat aikuiset puuttuvat kiusaamistilanteisiin viipymättä ja tiedostavat puuttumisen toimintatavat. Esiopetuksessa on käytössä Limingan kunnan esiopetukseen ja varhaiskasvatukseen luotu Kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma (päivitetty 11/2022). Limingan kunnan opiskeluhooltosuunnitelmaan on liitetty suunnitelmat lapsen suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.

Esiopetuksessa on käytössä Ilmoitus väkivallasta tai uhkauksesta esiopetuksessa -lomake, johon esiopetuksen henkilökunta kirjaa lapseen tai aikuiseen kohdistuvasta väkivaltaisesta toiminnasta tai sen uhkauksesta esiopetuksessa. Ilmoitukseen kirjataan väkivaltaisuuden tai uhkauksen tekijän nimi, tapahtumien kulku ja tehdyt toimenpiteet. Toimenpiteinä voivat olla yhteydenotto huoltajiin, keskustelu lapsen kanssa, lapsen ohjaaminen opiskeluhoollon palveluihin, yhteydenotto työterveyteen tai työsuojeluun, perheen ohjaaminen sosiaalitoimen palveluiden arviointiin, lastensuojeluilmoitus tai tutkintapyyntö poliisille.

Ilmoituksen tekemisestä tiedotetaan huoltajia ja ilmoitus toimitetaan esiopetusyksikön johtajalle. Esiopetuksen henkilöstöllä on myös ilmoitusvelvollisuus, mikäli havaitsee työssään epäkohdan tai sen uhan, joka koskee lapsen varhaiskasvatuksen tai esiopetuksen toteutumista.

Limingan esiopetuksessa sovittuja keinoja kiusaamisen ehkäisemiseksi

Kiusaamistapausten
selvittelyssä käytämme
tarvittaessa apuna moni-alaisen
opiskeluhoitoryhmän jäseniä

Ryhmissä luodaan ryhmän
yhteiset säännöt yhteistyössä
lasten kanssa, säännöissä
painottuu toisten kunni-
oittaminen ja arvostaminen

Yksiköissä luodaan yhteiset
säännöt lukuvuosittain sekä
henkilökunnalle että lapsille

Lapset toimivat esiopetuksessa
ja sitä täydentävässä
varhaiskasvatuksessa
ohjeistetusti, ohjatusti ja
valvotusti

Henkilökunta tiedostaa ja toimii
sen mukaisesti, että aikuisen
käyttäytymisellä ja toiminnalla
on suuri merkitys lasten
mallioppimisessa

Ryhmissä luodaan avoin,
luottavainen ja sensitiivinen
ilmapiiri lasten ja aikuisten
välille

Esiopetuksessa on laadittu
pihasäännöt ja kirjattu
Jos lapsi karkaa -ohjeistus sekä
huomioitu mahdolliset
vaaranpaikat sisä- ja
ulkotiloissa.

Lapsia rohkaistaan
puhumaan ja kertomaan
asioistaan ja huolistaan
avoimesti aikuisille.

Painotetaan
tunnetaitokasvatusta. Ryhmissä
on käytössä opettajien
ryhmään valitsema
tunnetaitomateriaali tai muu
tunnekasvatusmateriaali, joka
toimii opetuksen pohjana

Lapsille opetetaan yhteisesti
sovitut säännöt ja niiden
merkitys ja yhdessä olemiseen
liittyvät hyvät tavat

Toiminnan perustana yksiköissä
on positiivinen pedagogiikka,
sosiaalisten taitojen
vahvistaminen, lasten välinen
yhteistyö niin oppimis- kun
leikkitilanteissa

Kasvatuskeskusteluja, joita
esiopetuksessa kutsutaan
huolikeskusteluiksi, käydään
matalalla kynnyksellä lasten
huoltajien kanssa.
Huolikeskustelussa on paikalla
osallistujia tarpeen mukaisesti,
osallistujina voivat olla lapsi,
huoltaja, esiopetuksen opettaja
ja esiopetuksen erityisopettaja

Henkilökunta toimii lasten
kanssa koko päivän. Kaikki
tilanteet esiopetuspäivän ja sitä
täydentävän
varhaiskasvatuksen aikana ovat
valvottuja

Lasten kanssa keskustellaan
kiusaamisesta ja väkivallasta,
jotta lapsille tulee käsitys mitä
on kiusaaminen ja mitä tulee
tehdä, jos havaitsee
kiusaamista sekä miten
kiusaaminen puututaan
esiopetuksessa

Ryhmissä kirjataan lukuvuoden
alkaessa oman kiusaamisen
ehkäisyn suunnitelma valmiin
lomakkeen mukaisesti

Kiusaamistilanteisiin puututaan
esiopetuksessa viipymättä.
Osapuolten kanssa
keskustellaan, tarvittaessa
myös henkilökohtaisesti.
Kiusaamisesta sekä sen
kohteena olemisesta
keskustellaan lasten huoltajien
kanssa

Käytössä Ilmoitus väkivallasta
tai uhkauksesta esiopetuksessa
-lomake, jota käytetään
ohjeistuksen mukaisesti

Lapsille opetetaan
kehotunnekasvatusta

Kaikki yksiköissä työskentelevät
aikuiset puuttuvat väkivaltaan,
kiusaamiseen tai häirintään
viipymättä ja toimii sovittujen
sääntöjen ja toimintamallien
mukaisesti

Noudatetaan esiopetuksen ja
varhaiskasvatuksen yhteistä
Kiusaamisen ehkäisyn
suunnitelmaa

3.2 Oppimisympäristöt esiopetuksessa

Oppimisympäristöillä tarkoitetaan esiopetuksessa tiloja, paikkoja, välineitä, yhteisöjä ja käytäntöjä, jotka tukevat lasten kehitystä, oppimista ja vuorovaikutusta. Oppimisympäristöt muodostavat pedagogisesti monitahoisia ja joustavia kokonaisuuksia. Ne tarjoavat mahdollisuuksia leikkiin, luoviin ratkaisuihin ja asioiden monipuoliseen tarkasteluun lapsia motivoivia ja toiminnallisia työtapoja käyttäen.

Kehittämistä ohjaavat näissä perusteissa määritellyt arvoperusta, oppimiskäsitys sekä toimintakulttuurin kehittämiseksi asetetut tavoitteet. Lisäksi otetaan huomioon lasten osaaminen, heidän kiinnostuksen kohteensa ja yksilölliset tarpeensa sekä esiopetuksen toteuttamisen periaatteet. Oppimisympäristöjen tulee olla turvallisia ja terveellisiä. Ne tarjoavat myös mahdollisuuksia leikkiä ja työskennellä rauhassa ja kiireettömässä ilmapiirissä. Oppimisympäristöissä kiinnitetään huomiota ergonomiaan, ekologisuuteen, esteettisyyteen, esteettömyyteen ja sekä tilojen valaistukseen, sisäilman laatuun, siisteyteen ja viihtyisyyteen.

Oppimisympäristöjä kehitetään niin, että ne edistävät vuorovaikutusta ja yhteisöllistä tiedon rakentumista. Yhteisesti sovitut säännöt ja toimintatavat luovat ilmapiiriltään turvallisen ja muita kunnioittavan oppimisympäristön. Monipuoliset oppimisympäristöt tukevat lasten aktiivisuutta, terveen itsetunnon ja sosiaalisten taitojen kehittymistä sekä oppimaan oppimisen taitoja ja tasa-arvoa. Lapset osallistuvat oppimisympäristöjen rakentamiseen. Heidän ideansa ja tuotoksensa näkyvät oppimisympäristöissä. Tämä tukee lasten osallisuutta ja antaa heille onnistumisen kokemuksia sekä vahvistaa vuorovaikutusta vertaisryhmän kanssa inklusiivisten periaatteiden mukaisesti.

Oppimisympäristöinä käytetään ulko- ja sisätiloja, lähiluontoa ja rakennettua ympäristöä. Esiopetuksessa käytetään ja sovelletaan myös tieto- ja viestintäteknologiaa tarkoituksenmukaisella tavalla. Lisäksi hyödynnetään eri yhteistyökumppaneiden, kuten kirjasto-, kulttuuri- ja liikuntatoimen tarjoamia mahdollisuuksia. Lasten omia leikkikaluja, tieto- ja viestintäteknologisia laitteita ja muita välineitä voidaan käyttää huoltajien kanssa sovituilla tavoilla. Tavoitteena on, että oppimisympäristöt muodostavat lapsille kokonaisvaltaisen oppimaiseman ja kannustavat aktiiviseen, yhteisölliseen ja itsenäiseen oppimiseen.

Oppimisympäristöt Limingan esiopetuksessa

Esiopetuksen oppimisympäristössä korostuu kolme tekijää fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen ympäristö. Fyysinen ympäristö on turvallinen tila, joka mahdollistaa yksilöllisen kasvun ja oppimisen jokaiselle lapselle. Oppimisympäristönä toimivat esiopetusyksikkö, piha-alueet ja lähiluonto ja -ympäristö mukaan lukien kirjasto ja alueen kulttuurimahdollisuudet. Esiopetusryhmän tilat ovat monipuoliset sekä joustavasti muunneltavissa opetuksen erilaisten tarpeiden sekä lasten tarpeiden ja mielenkiinnonkohteiden mukaisiksi. Tilat mahdollistavat leikin, liikunnan ja rauhoittumisen. Tiloissa lelut, pelit, opetusvälineet ja digitaaliset laitteet ovat turvallisesti lasten saatavilla. Leikki- ja opetusvälineet ovat monipuolisia ja innostavat lapsia toimimaan, tutkimaan ja oppimaan. Lapset osallistuvat aktiivisesti oppimisympäristöjen rakentamiseen.

mielenkiinnonkohteidensa mukaan, esimerkiksi ideoiden pitkäkestoiseen leikkiin mahdollistavia leikkiympäristöjä. Esiopetuksessa hyödynnetään erilaisia oppimis- ja työskentelymenetelmiä, kuten toiminnallista ja tutkivaa oppimista, yhdessä vertaisryhmän kanssa oppimista ja leikkiä oppimisen keinona. Turvallinen ilmapiiri ja toisia kunnioittava oppimisympäristö luodaan yhteisesti sovituilla säännöillä ja toimintatavoilla.

Pedagogisesti monipuolisia ja joustavia oppimisympäristöjä luodaan ja muokataan havainnoimalla ja arvioimalla niiden toimivuutta lapsiryhmässä. Psyykkinen ympäristö tukee lapsen itsetunnon kehitystä, lasta arvostetaan omana ainutlaatuisena itsenään. Keskeistä on aikuisen ja lapsen välinen sekä lasten ja aikuisten keskinäinen vuorovaikutus, jossa olemme aidosti kiinnostuneita toisistamme. Oppimisympäristöissä pyritään avoimeen, rohkaisevaan ja kiireettömään sekä eri tunteita sallivaan ilmapiiriin. Sosiaalinen ympäristö muodostuu sosiaalisten suhteiden luomisesta ja ystävyyssuhteiden ylläpitämisestä, johon lapsia ohjataan. Henkilöstö mahdollistaa hyvän ilmapiirin syntymisen, jossa lapsilla on mahdollisuus osallisuuteen ja kuulluksi tulemiseen. Esiopetusryhmissä vallitsee avoin keskusteluilmapiiri, jossa mielipiteitään saa tuoda esille ja keskustelu on rakentavaa.

3.3 Yhteistyö esiopetuksen aikana ja siirtymävaiheissa

Yhteistyön tavoitteina on, että esiopetus, muu varhaiskasvatus ja perusopetus muodostavat johdonmukaisen, lapsen kasvua ja oppimista tukevan jatkumon. Yhteistyöllä varmistetaan esiopetuksen laatua sekä vahvistetaan lasten ja huoltajien osallisuutta. Yhteistyön tulee olla suunnitelmallista. Yhteistyötä kehitetään ja arvioidaan yhdessä opetuksen järjestäjän johdolla.

Yhteistyö esiopetuksessa

Oppimisen polun eri vaiheiden tavoitteiden ja käytäntöjen tunteminen on laadukkaan opetuksen perusta. Esiopetuksen, muun varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen henkilöstön yhteistyöllä opetussuunnitelmien laatimisessa ja kehittämisessä edistetään varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen laatua. On tärkeää, että varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja alkuopetuksen henkilöstöllä on myös mahdollisuus tutustua toistensa toimintaan ja oppimisympäristöihin käytännössä. Lasten oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tukemiseksi tulee opetuksen ja tuen käytäntöjen olla yhdenmukaisia.

Esiopetuksen henkilöstö tekee yhteistyötä hyvinvointialueen sosiaali- ja terveyspalvelujen henkilöstön kanssa lasten hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisen tukemiseksi. Lasten oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuen sekä esiopetuksen opiskeluhoollon käytäntöjä arvioidaan ja kehitetään monialaisessa yhteistyössä. Esiopetuksen henkilöstön yhteistyöllä lähiympäristön toimijoiden kanssa edistetään oppimisympäristöjen monipuolisuutta. Näin lasten oppimisympäristöt avautuvat ympäröivään yhteisöön ja maailmaan.

Henkilöstön keskinäinen yhteistyö esiopetuksessa on välttämätöntä opetuksen laadun ja esiopetusyhteisön hyvinvoinnin kannalta. Yhteistyö esiopetusyhteisön aikuisten kesken toimii samalla esimerkkinä lapsille. Lasten yhteistyötaitojen vahvistaminen on yksi keskeisistä esiopetuksen tavoitteista. Esiopetuksessa käytetään erilaisia yhteistyömuotoja ja pienryhmätoimintaa. Lapsia kannustetaan ja ohjataan toimimaan ryhmän jäsenenä ja kehittämään omia yhteistyötaitojaan. Lapsia kuullaan toiminnan suunnittelun, toteuttamisen ja arvioinnin yhteydessä heille sopivalla tavalla.

Yhteistyö esiopetuksessa

Limingan esiopetuksessa toteutetaan suunnitelmallista nivelvaiheyhteistyötä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa. Viisivuotiaiden lapsiryhmien varhaiskasvatuksen opettajat sekä esiopetuksen varhaiskasvatuksen opettajat muodostavat yhteistyöverkoston, viskari-eskari-tiimin. Tiimi rakentaa nivelvaiheen pedagogista yhteistyötä viskarin ja esiopetuksen pedagogisten vuosikellojen mukaisesti. Tiimi suunnittelee lapsiryhmien välisen pedagogisen toiminnan kullekin lukuvuodelle ja arvioi sen tavoitteiden toteutumista pedagogisista ja lasten tarpeiden sekä osallisuuden näkökulmista. Lapsiryhmien välinen yhteistyö toteutuu suunniteltujen tutustumisvierailujen, tapahtumien ja toimintahetkien kautta yhdessä toimien, leikkien ja oppien.

Esi- ja perusopetuksen yhteistyö mahdollistaa lapsen opin polun jatkumon. Esiopetusvuoden aikana esiopetuksen yksikkö tekee yhteistyötä lähikoulun kanssa. Yhteistyössä korostuu esi- ja alkuopetuksen oppisisältöjen keskeisten tavoitteiden tiedostaminen lapsen oppimisen polun näkökulmasta. Yhteistyön muotoja ovat esi- ja perusopetuksen yhteiset juhlat ja tapahtumat sekä kummiluokkatoiminta. Kummiluokkatoimintaa esiopetusryhmä toteuttaa lähikoulun alkuopetuksen kanssa. Esiopetusyksikön varhaiskasvatuksen opettajista sekä koulun alkuopetuksen luokanopettajista valitaan vastuuhenkilöt, jotka syyslukukauden alussa suunnittelevat lukuvuoden kummitoiminnan sisällön ja tavoitteet. Kummitoiminta rakentuu yhteisesti sovitun teemasisällön mukaisesti ja se sisällytetään sekä esiopetuksen että kakkosluokan opetuksen sisältöihin, joita voivat olla esimerkiksi tunnetaito-, liikenne- tai ympäristökasvatus. Toimintaa voidaan toteuttaa esimerkiksi pajatoimintana hyödyntäen monipuolisia oppimisympäristöjä. Toimintaa järjestetään suunnitelmallisesti sekä syys- että kevätlukukaudella. Nivelvaiheyhteistyön toiminnan suunnittelua ja arviointia esihenkilötasolla toteuttavat alkupolkutiimi, jossa ovat mukana esi- ja perusopetuksen esihenkilöt sekä esiopetusyksikkö- ja koulukohtainen yhteistyötiimi, jossa ovat mukana esiopetusyksikön ja koulun esihenkilöt, erityisopettajat sekä kutsuttuna luokanopettajat ja varhaiskasvatuksen opettajat.

Esiopetusyksikössä toteutetaan yhteistyötä yhdessä henkilöstön kanssa sovittujen arvojen ja toimintatapojen mukaisesti. Esiopetusryhmissä opetus toteutetaan pienryhmätoimintana, jossa lasta rohkaistaan toimimaan vertaisryhmän jäsenenä osallistuen, kuunnellen ja keskustellen. Esiopetusyksikön lapsiryhmien välinen yhteistyö on monipuolista ja suunnitelmallista. Yhteistyö mahdollistaa esiopetuksen toiminnan ja oppimisympäristöjen monipuolisuuden, lasten vuorovaikutustaitojen kehittymisen ja ystävyyssuhteiden tukemisen sekä lasten ja henkilöstön osallisuuden. Esiopetuksen yhteistyötahoja ovat varhaiskasvatusyksiköiden ja peruskoulujen lisäksi myös kulttuuri- ja liikuntapalvelut, järjestöt ja seurakunta sekä sosiaali- ja terveystalvelut. Esiopetusyksikössä sovittuja toimintakulttuurin periaatteita ja yhteistyönkäytänteitä kuvataan lukuvuosisuunnitelmassa.

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö

Vastuu huoltajien kanssa tehtävän yhteistyön kehittämisestä on opetuksen järjestäjällä. Yhteistyön lähtökohtana on luottamuksen rakentaminen sekä osapuolten tasa-arvoinen vuorovaikutus ja keskinäinen kunnioitus. Yhteistyö edellyttää esiopetuksen henkilöstön aloitteellisuutta sekä henkilökohtaista vuorovaikutusta huoltajien kanssa. Yhteistyössä otetaan huomioon perheiden moninaisuus, yksilölliset tarpeet ja huoltajuuteen liittyvät kysymykset. Yhteistyössä hyödynnetään eri viestintävälineitä ja käytetään tarpeen mukaan tulkkia tai kieliaavustajaa. Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö tarjoaa myös mahdollisuuksia huoltajien väliselle keskustelulle.

Huoltajien kokemukset lastensa aiemmasta kasvuympäristöistä, kehityksestä, oppimisesta ja mielenkiinnon kohteista otetaan esiopetuksessa huomioon. Opettaja keskustelee kunkin lapsen huoltajan kanssa perheen ja esiopetuksen arvoista, kasvatuskäytännöistä ja tavoitteista. Lasten ja huoltajien näkemyksiä otetaan huomioon opetuksen toteuttamisessa ja mahdollisen lapsikohtaisen oppimissuunnitelman laatimisessa. Huoltajille tarjotaan mahdollisuuksia tutustua ja osallistua lapsensa esiopetuspäivään. Keskustelulle huoltajien

kanssa varataan riittävästi aikaa. Huoltajien kieli- ja kulttuuritietoutta sekä muuta asiantuntemusta voidaan hyödyntää esiopetuksen toteuttamisessa.

Huoltajien kanssa keskustellaan lasten kehityksen ja oppimisen etenemisestä. Erityisen tärkeää yhteistyö huoltajien kanssa on lasten oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tukea suunniteltaessa ja toteutettaessa. Huoltajien tulee saada tietoa kuljetuksista ja opiskeluhollosta esiopetuksen aikana sekä lapsille esiopetuksen lisäksi tarjolla olevista muista varhaiskasvatuspalveluista. Huoltajien ja lasten palaute otetaan huomioon opetusta, tuen muotoja ja toimintakulttuuria kehitettäessä.

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö

Limingan kunnassa tulevien esioppilaiden huoltajille järjestetään infotilaisuus, ennen esiopetukseen ilmoittautumisen alkamista. Info-tilaisuudessa huoltajille tiedotetaan esiopetuksen ilmoittautumisesta, esiopetusta täydentävistä varhaiskasvatuspalveluista ja esiopetuksen toimintaperiaatteista sekä esiopetuksen oppilaskuljetuksista. Esiopetusvuoden alussa, syyslukukaudella, esiopetusyksikkö järjestää vanhempainillan esioppilaiden huoltajille. Vanhempainillassa tuodaan esille esiopetusyksikön toimintakulttuuria, pedagogiikan ja oppimisen tuen periaatteita, opiskeluholloin toimintaa sekä tiedotetaan esiopetusvuoden toimintatavoista ja aikatauluista.

Esiopetuksen ja huoltajien välinen tiedotuskanavana on sähköinen viestintäjärjestelmä. Päivittäiset kohtaamiset esiopetuksen henkilökunnan ja lasten huoltajien välillä rakentavat pohjaa hyvälle yhteistyölle. Esiopetusvuoden aikana huoltajille mahdollistetaan ainakin kaksi keskustelutilaisuutta lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaa liittyvissä asioissa sekä tarvittaessa muita keskusteluhetkiä esiopetuksen henkilöstön, lapsen tai huoltajan toiveesta. Syyslukukauden alussa lapselle laaditaan lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma yhteistyössä lapsen, huoltajan ja varhaiskasvatuksen opettajan kanssa. Tavoitteena on avoimen ja luottamuksellisen yhteistyön rakentaminen kodin ja esiopetuksen välille sekä laatia suunnitelma esiopetusvuoden pedagogiselle toiminnalle. Esiopetuksessa ja sitä täydentävässä varhaiskasvatuksessa oleville lapsille laaditaan lisäksi lapsen varhaiskasvatussuunnitelman osuus, joka on yhdistettynä lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaan. Oppimissuunnitelman pedagogisen toiminnan tavoitteita arvioidaan keväisin yhdessä lapsen, huoltajan ja varhaiskasvatuksen opettajan kanssa.

Esiopetuksen ja huoltajien välisen yhteistyön lähtökohtana on luottamuksen rakentaminen sekä tasa-arvoinen vuorovaikutus ja keskinäinen kunnioitus esiopetuksen ja lapsen huoltajan välillä. Yhteistyö edellyttää esiopetuksen henkilöstön aloitteellisuutta sekä vuorovaikutuksen yksilöllistä ja henkilökohtaista luonnetta huoltajien kanssa. Esiopetuksen henkilöstö keskustelee kunkin lapsen huoltajan kanssa perheen ja esiopetuksen arvoista, kasvatuskäytännistä ja esiopetukselle asetetuista tavoitteista. Huoltajan näkemykset lapsen kasvusta, oppimisesta ja hyvinvoinnista sekä lapsen mielenkiinnon kohteen huomioidaan opetuksen toteuttamisessa ja lapsikohtaisen oppimissuunnitelman laatimisessa. Huoltajien kieli- ja kulttuuritietoutta sekä muuta asiantuntemusta voidaan

hyödyntää esiopetuksen toteuttamisessa. Yhteistyön mahdollistamiseksi voidaan hyödyntää erilaisia viestintävälineitä ja tarvittaessa käyttää tulkkipalvelua ja kieliavustajaa.

Yhteistyö siirtymävaiheissa

Siirtyminen kotoa tai aiemmasta varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja esiopetuksesta kouluun ovat lapsille tärkeitä elämänvaiheita. Onnistunut siirtyminen edistää lasten turvallisuuden tunnetta ja hyvinvointia sekä heidän kehitys- ja oppimisedellytyksiään. Siirtymävaiheiden käytäntöjen tulee olla suunnitelmallisia. On tärkeää, että paikallisissa varhaiskasvatusta ja perusopetusta koskevissa suunnitelmissa on yhtenäinen linja siirtymävaiheisiin liittyvistä käytännöistä. Käytäntöjä arvioidaan ja kehitetään henkilöstön yhteistyössä. Huoltajilta saatu palaute otetaan kehittämisessä huomioon.

Opetuksen järjestäjä luo yhteistyön ja tiedon siirron käytänteet, joiden avulla lasten siirtyminen kotoa tai aiemmasta varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja sieltä perusopetukseen tapahtuu mahdollisimman joustavasti lasten kehitystä, oppimista ja hyvinvointia tukevalla tavalla. Tavoitteena on, että opetuksen, oppimisen ja esiopetukseen osallistumisen tuen sekä opiskeluhuollon järjestämisen kannalta keskeinen tieto siirtyy lapsen siirtyessä toimipaikasta toiseen tai koulutusasteelta toiselle. Tiedon siirrossa noudatetaan voimassa olevia säännöksiä. Esiopetuksen tai perusopetuksen siirtymävaiheissa ja erityisesti poikkeavasta aloittamisajankohdasta päätettäessä hyödynnetään aikaisempien ja tulevien opettajien asiantuntemusta lapsen kehityksen ja oppimisen etenemisestä ja tukemisesta.

Lapsen ja huoltajan kanssa keskustellaan esiopetukseen ja kouluun siirryttäessä alkavan opetuksen tavoitteista, tehtävästä sekä toimintatavoista. Tavoitteena on, että lapset ja huoltajat tutustuvat esi- ja alkuopetuksen oppimisympäristöihin, toimintaan ja henkilöstöön jo ennen opetuksen alkua. Perusopetukseen siirtyville lapsille ja heidän huoltajilleen annetaan tietoa perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnasta.

Yhteistyö lapsen siirtyessä kotihoidosta tai varhaiskasvatuksesta esiopetukseen

Limingan kunnassa lapsen siirtyessä varhaiskasvatuksesta tai kotihoidosta esiopetukseen ja jälleen perusopetukseen, on ensiarvoisen tärkeää siirtää lapsen oleelliset tiedot järjestäjältä toiselle, jotta lapsen vahvuudet ja yksilölliset tarpeet voidaan huomioida hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisen kannalta.

Lapsen siirtyessä varhaiskasvatuksesta esiopetukseen, käydään tiedonsiirtokeskustelu, jossa varhaiskasvatuksen opettaja välittää opetuksen kannalta tarvittavat tiedot esiopetukseen tiedonsiirtolomakkeen pohjalta. Viisivuotiaan lapsen varhaiskasvatuksen opettaja täyttää tiedonsiirtolomakkeen yhdessä huoltajan kanssa ja toimittaa lomakkeen lapsen esiopetusryhmän opettajalle tiedonsiirtokeskustelujen jälkeen. Kotihoidosta esiopetukseen tulevien lasten tiedonsiirto käydään yhdessä terveydenhuollon henkilöstön kanssa lapsen huoltajan antaessa tähän suostumuksensa. Tiedonsiirtojen pohjalta ja inklusiivisin perustein esiopetuksen esihenkilöt ja varhaiskasvatuksen erityisopettajat

muodostavat tulevat esiopetusyksiköiden lapsiryhmät. Keväisin järjestetään tutustumispäivä tuleville esioppilaille, jolloin lapset saavat tutustua esiopetuksen ympäristöön, tulevaan lapsiryhmään sekä henkilökuntaan. Keväisin viisivuotiaat lapset tutustuvat myös esiopetuksen toimintaan ja ympäristöön viskari-eskari-yhteistyön puitteissa vieraillessa lähiesiopetusyksikössä. Tarvittaessa järjestään myös muita tutustumishetkiä lapsen tulevaan esiopetusryhmään. Tiedonsiirtokaavio ja tukea tarvitsevien lasten tiedonsiirto viskarista esiopetukseen kuvataan tarkemmin luvussa 5.1.2.

Mikäli lapsi vaihtaa esiopetusryhmää tai -yksikköä esiopetusvuoden aikana, siirtyvät lapsen esiopetuksessa kirjatut asiakirjat sähköisen järjestelmän kautta uuteen esiopetusryhmään. Mikäli lapsi vaihtaa esiopetusvuoden aikana toisen kunnan järjestämään esiopetukseen, siirtyvät lapsen oppimisen kannalta olennaiset tiedot uudelle esiopetuksen järjestäjälle.

Yhteistyö lapsen siirtyessä esiopetuksesta perusopetukseen

Esi- ja perusopetus tekevät yhteistyötä lukuvuoden aikana kummiluokkatoiminnan sekä yhteisten tapahtumien ja juhlien kautta. Yhteistyön myötä lapset tutustuvat koulun ympäristöön ja sen toimintatapoihin sekä oppilaisiin ja henkilöstöön. Esiopetusvuoden kevätlukukaudella koulun erityisopettaja käy havainnoimassa lapsia esiopetusryhmässä sovittuun aikataulun mukaisesti. Koulun erityisopettaja sekä mahdollisesti lapsen tuleva luokanopettaja voivat olla esiopetusvuoden aikana mukana lasta koskevissa monialaisissa palaverissa, lapsen huoltajan hyväksymänä.

Kevätlukukauden alussa järjestetään tiedonsiirtopalaverit suuremman pedagogisen tuen tarpeen oppilaista. Tiedonsiirron antaa lapsen esiopetusryhmän opettaja yhdessä varhaiskasvatuksen erityisopettajan kanssa lapsen tulevan koulun erityisopettajalle ja rehtoreille. Tiedonsiirroissa on mukana myös oppimisen tuen koordinaattori, esiopetusyksikön johtaja sekä varhaiskasvatusjohtaja. Lapsen kannalta on tärkeää, että tuki muodostaa johdonmukaisen jatkumon siirryttäessä esiopetuksesta perusopetukseen. Kevätlukukaudella varhaiskasvatuksen opettaja yhdessä lapsen huoltajan kanssa laatii oppilaan tiedonsiirtolomakkeen esiopetuksesta kouluun. Lomake täytetään ja tallennetaan sähköisessä järjestelmässä. Kevätlukukaudella käydään esiopetusryhmäkohtainen, kaikkia lapsia koskeva, tiedonsiirto esioppilaista kouluun. Tiedonsiirron antaa lapsen esiopetuksen varhaiskasvatuksen opettaja lapsen tulevalla luokanopettajalla ja/tai koulun erityisopettajalle. Tiedonsiirrossa käytetään pohjana varhaiskasvatuksen opettajan yhdessä huoltajan kanssa laatimaa tiedonsiirtolomaketta. Koulun rehtorit ja erityisopettajat tekevät tulevien ykkösluokkalaisten luokkajaot ja pyydettäessä konsultaatioapua antaa esiopetuksen varhaiskasvatuksen opettaja tai erityisopettaja.

Esiopetuksen huoltajia tiedotetaan esiopetusvuoden tiedonsiirtoja koskevista käytännöistä ja aikatauluista. Koulu tiedottaa huoltajia koulun aloitukseen liittyvistä asioista, vieraiden kielten opiskelusta ja kielivalinnoista, iltapäivätoiminnan järjestämisestä sekä kouluun tutustumisajankohdasta. Kouluun tutustuminen tuleville ykkösluokkalaisille järjestetään keväisin. Tiedonsiirtokaavio ja tukea tarvitsevien lasten tiedonsiirto esiopetuksesta perusopetukseen kuvataan tarkemmin luvussa 5.1.2.

3.4 Paikallisesti päätettävät asiat

Paikallisessa opetussuunnitelmassa kuvataan

- toimintakulttuurin kehittämisen paikalliset rakenteet ja vastuut

- toimintakulttuurin kehittämisen tavoitteet ja arvioinnin käytännöt
- esiopetuksessa käytettävät oppimisympäristöt sekä niiden arviointiin liittyvät käytännöt
- yhteistyön rakenteet, tavoitteet ja käytännöt esiopetuksen toteuttamisessa, huoltajien kanssa sekä siirtymävaiheissa
- yhteistyön arvioinnin käytännöt.

Opetuksen järjestäjä huolehtii, että kukin esiopetuksen yksikkö tai toimipaikka voi täsmentää toimintakulttuuriinsa ja oppimisympäristöjen kehittämiseen liittyviä tavoitteita sekä yhteistyöhön liittyviä käytäntöjä lukuvuosisuunnitelmassa.